

iste pravice kot n. pr. suknarji ali živilarji. Arnautović je pokazal dramatika, svestnega svoje pisateljske naloge, v borbi s podlistkarji. Sarcey n. pr. je zahteval predvsem dobrega načrta, zgradbo, učinkovit zaplet, dejanja, peripetije. Ne da bi bil odrekal piscu «Gavranov» talent, ampak bal se je, da ne bi Becqueov zgled potegnil za sabo manj darovitih začetnikov. Danes je stalno na sporedu v Francoski komediji poleg Molièrea, kateremu je najpristnejši naslednik.

A. D.

K R O N I K A

Koncerti. Glavni minus koncertnih prireditev v tekoči sezoni je pomanjkanje okusa pri sestavljanju sporedov. Pri razmotrivanju tega dejstva se mi vsiljujejo razne misli, ki jih objavljam radi tega, ker se mi dozdeva, da se jih doslej ni dotaknil še noben referent. Nanašajo se na produktivno in na reproduktivno plat našega glasbenega pokreta. Z ozirom na produktivno (kompozicijsko) vrednost v zadnjih koncertnih prireditvah podanih del pogrešam pri vseh smotrene sestave programov, ki bi predstavljali kaj krepkega ali vsaj nadpovprečnega, kaj nujnega, kar bi na ta ali oni način oplodilo ali orientiralo našo skladateljsko generacijo. Ne vem, ali se dela to namenoma ali podzavestno, iz pomanjkanja orientacije ali radi napačnega pojmovanja importiranih proizvodov ali pa — (oh, gospodje prireditelji — ne kamenajte me!) — zato, ker naše reproduktivne sile v tehničnem oziru izvajanju pomembnih, a nekoliko težjih del niso dorasle. Eno je jasno: razen nekoliko Beethovnovih sinfonij ter par manj pomembnih francoskih in ruskih del nismo slišali nič drugega nego pesmice in zopet pesmice ter pesmicam sorodne klavirske in orkestralne skladbe. Škodljivo posledico tega dejstva vidimo pri naših komponistih. Zopet same pesmice! Za zbor, za glas s klavirjem, za zbor in orgle, za klavir sam itd. Za praški festival so prireditelji iskali orkestralnih del po vsej Jugoslaviji, no, s težavo so jih nabrali za cel program. Saj je prav za prav čisto prijetno, skladati dvajsettaktne zadeve; ako si količkaj praktičen, napišeš tako pesmico tekom popoldneva, stopiš o priliki k prijatelju-pevcu (še bolje k prijateljici-pevki) in čez štirinajst dni ti jo izvaja. Seve, če nisi napisal baš popolnoma konvencionalne skladbe, si moraš vzeti pač truda, da s pevcem sam naštudiraš ter eventualno izpremeniš dve, tri note, ki jih pevec ne «zadene» (rekel bo, da mu ne ležijo!). Kam nas to vodi, je jasno.

Kakšen bi bil recept zoper to? Predvsem bi se morali prireditelji koncertov zavedati, v kako svrhu naj bo koncert. Ni dovolj, ako muzika kraljeve garde pokaže, koliko mož ima in kako se dadó dinamski «zdrilati», tudi ne zadostuje, ako kak zbor zapoje par znanih pesmic v tako zvani novi interpretaciji, eventualno tehniško bolje kot jih je zapel drug zbor pred njim. Slišati hočemo novih ali vsaj novejših del, da bomo lahko primerjali z njimi kvaliteto lastnih proizvodov; slišati hočemo krepkih del, ki bi pozitivno učinkovala na produktivno generacijo ter ji omogočala vzgojo v avtokritiki; hočemo pa tudi koncertov iz različnih panog, ne samo za glasove, klavir ali veliki orkester. Nadalje hočemo daljših del, kjer se more uveljaviti slog neke dobe, nacije, struje ali individua ter hočemo končno koncertov, pri katerih prireditelju ne bo glavni namen zaslužek. Ako pa je to pri nas neizvedljivo, ne smatrajmo koncertnih prireditev več za kulturne, ampak bodisi za družabne, bodisi za trgovske zadeve.

Ne mislim podati revije koncertnih prireditev, omenjam le tisto, kar je v neposredni zvezi z našo turodno umetnostjo.

Samostojni klavirski koncert je dala Dana Golia-Koblerjeva, ki je srečno posegla v domačo klavirsko literaturo. Poleg d'Indyja in Skrjabina ter Balakireva je izvajala tudi Kogoja, Premrla, Ravnika in Škerjanca. Kogojeva krepka stran je logična doslednost, Premrl se odlikuje po prozorni formi ter čisti izdelavi, Ravnik in Škerjanc po izrazitem klavirskem slogu. Kot zborovodje so nastopili Zorko Prelovec z «Zvonom», Marolt z akademskim pevskim društvom in Dolinar z «Ljubljano». Izvajali so Adamiča, Dolinarja, Savina, Ravnika, Pavčiča, Foersterja ter Kimovca. Od teh piše za zbor najbolje Adamič, globoko koncepcijo imata Kimovec in Savin. Dolinar je v skladbi še začetnik, Ravnikovi zbori mi prijajo radi preciznosti, Pavčičevi po svoji živahni invenciji. Muzika kraljeve garde je poleg Kalinikove sinfonije in Čajkovskega «1812» podala prav dobro plitve Milojevičeve srbske igre, ki spominjajo, žal, preveč na potpurijsko formo, in Gotovčev kolo, ki mi je pa pod Baranovičevo taktirko v Pragi ugajal neprimerno bolj. Na priložnostnih koncertih je nastopil novi «Sancinov» zagrebški trio z enim prvih Beethovnovih opusov, ki ga je izvajal tehnično dovršeno ter s popolnim razumevanjem avtorja. Betetto je zapel izborno par samospevov, istotako zaslužijo vso pohvalo Thierry-Kavčnikova, Škerlj-Medvedova in Vera Majdičeva. Orkestralno društvo Glasbene Matice vrši svojo kulturno nalogo z vso vnemo, o koncertu z dirigentoma Adamičem in Škerjancem sem poročal v «Jutru». Na novinarskem koncertu je prav dobro oddirigiral Novákovo «Slovaško suito» gledališki dirigent Balátka. Od mlajših se nam je predstavil Marjau Rus s krasnim baritonom in Betettovo šolo, Rupelj z veliko tehniko in toplim prednašanjem kot violinist ter Šivic kot spreten spremljevalec obeh. Odkrito rečeno, na posledne tri stavim večje nade nego na marsikaterega «dovršenega umetnika», želim pa vsem trem čimprejšnjo možnost, da bi se po tukaj dovršenih tehničnih študijah še umetniško izpopolnili v kakem glasbenem centru, kajti Ljubljana je v estetsko-vzgojnem pogledu za glasbenika preozka.

Slavko Osterc.

Dve francoski slovstveni nagradi. V deželi literarnih tekmovanj in dobičkanosnih «premier prix» pisatelji preko noči dobivajo slavna imena in naklade njih del kot gobe po dežju zrastejo v obilne tisočake. Jasno je, da juryje, ki prisojajo tovarišem književnikom te dobitke slave in denarnega uspeha, ne izberó vedno pravih in najbolj vrednih kandidatov (volitve so pač volitve!), vendar ni nobenega dvoma, da tekme, o katerih razpravlja vsa čitajoča javnost in se za njih tekmovalce favorite že mesece prej potegujejo časopisi s svojimi za in proti, med publiko močno poživé zanimanje za literarno produkcijo in med konkurenti ostro razvnamejo kakovostno borbo.

Največ trušča in slovstvenih prerekanj je zbudila minulega decembra nagrada akademije Goncourt, družbe dvanajst odličnih pisateljev, med katerimi se poleg Rosnyja st., Descavesa, Courtelinea, Duhamela, Chéroua in drugih nahaja tudi pregnani rojalist Léon Daudet. Goncourtovci so podelili prvič svojo slovstveno nagrado v decembru 1903. (sedaj popolnoma pozabljenemu avtorju romana «Sovražna sila», John-Antoineu Nauu), poslej pa razen v prvem vojnem letu (1914) vsako leto. Med dosedanjimi srečnimi odlikovanci najdemo več znanih imen: Claude Farrère, Francis de Miomandre, Alphonse de Chateaubriand, René Benjamin (edini, ki je za svoj vojni roman «Gaspard» že pri prvem glasovanju dosegel enoglasnost), dalje Barbusse (Ogenj), Duhamel (Civilizacija), Marcel Proust, črnc René Maran, Henri Beraud (za roman